

**De Iure Ac Potestate Romanorvm Pontificvm,
Imperatorvm, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De Ecclesiastica diuina potestate, & de vnitate sanctæ matris Romanæ ecclesiæ, & de vnitate, & plenissima potestate sacri summi Romani Pontificis. cap. i.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

THESAVRVS

CHRISTIANAE RELI-

GIONIS, ET SPECVLVM SA-

CORVM, SVMMORVM ROMANORVM

Pontificum, Imperatorum, ac Regum, & sanctissimorum

Episcoporum, ac iustificationis nostræ, editum per Al-

phonsum Aluarez Guerrero Iuris utriusque Doctorem,

Consilium Regium, ac Præsidem Regiæ cameræ Suri-

marie in regno Neapolis: in quo, velut in quadrato

lapide, sancta siedi structura consurgit, &

cuicunque virtute communis, atque

actionis norma con-

stituit.

DE ECCLESIASTICA DIVINA

potestate, & de unitate sancta matris Romanae Ec-

clesia: & de unitate, & plenissima potesta-

te sacramenti Romani Pontificis

Cap. I.

SVMMARIVM.

- 1 Ecclesia Romana ceteris ecclesiis prælata est, & caput omnium ecclesiarum. & num. 39.
- 2 Soli Pontifici datur canones interpretari.
- 3 Petro datum ceteris Apostolis præesse. Idem dicitur num. 14.
- 4 Typus ecclesie in Petro. & num. 56.
- 5 Ordo sacerdotalis a Petro initum sumpsit. & num. 47.
- 6 Solus Petrus in ecclesia Dei plenitudinem potestatis habet. & num. 57.
- 7 Plenitudo potestatis in Pontifice in quo ostenditur? & num. 62.
- 8 Papa index totius ecclesie.
- 9 In sede Petri totius ecclesia principatus positus est.
- 10 Episcopi in partem sollicitudinis assumuntur.

A

31 Petre

2 SPEC. SVM. ROM. PONT.

- 21 Petro grec dominiene commissus est.
22 A Papa iurisdictioni potestas in omnes Prelatos ecclesie transmittitur.
23 Solus Petrus a Christo immediate potestatem iurisdictionis accepit.
25 Militans ecclesia a triumphante dominatur.
16 Unus summus Pontifex in ecclesia Dei esse debet.
27 Papa, nisi sit hereticus, non habet in terris superiorem.
28 Ecclesia usque ad finem seculi duratura.
29 Papa solus omnem modum exercet iurisdictionem, alijs non sine eius dispositione.
20 Alij Apostoli coadiutores fuerunt, & cooperantes Petro.
21 Episcopi sub Papa iurisdictionem habent: & unde Episcoporum initium.
22 Episcopi sanctissimi legati Christi dicuntur, & perfectiores fratribus religiosis sunt. & num. 38.
23 Petri successores per electionem magis, quam per carnem successorum ad pontificatum assumi debent.
24 Qui in Episcopum sic eligendus.
25 Christiani populi sanitas ex voluntate capit, & rectoris perdider.
26 Pape electio a quibus primitus siebat, vel hodie fit.
27 Ecclesia, quae mater dicitur, vera est: nec extra ecclesiam salus est.
28 Concilium ex communione intentione dictum.
29 Ecclesia quare dicitur Apostolica.
30 Apostoli generant ecclesiam.
31 Claves Petri dato post resurrectionem.
32 Petro tanquam capiti potestas clavium data, alijs Apostoli tanquam membris. & num. 37.
33 Sacerdotis potestas in absoluendo quanta est.
34 Ecclesia Dei curauicula Petri dicitur.
35 Petro specialiter a Christo commissa est ecclesia.
36 Dei, & Pape idem est consistorium.
40 Ecclesia Lateranensis inter alias omnes obtinet principatum.
41 Romana urbs altera Hierusalem.
42 Papa non potest alijs Romanam Ecclesiam transferre.

43 Eod

IMPERAT. AC REGVM.

3

- 43 Petrus solus immediate à Christo ordinatus Episcopus, & nō me. 46.
- 44 Episcopus non nisi à tribus alijs Episcopis ordinatur.
- 45 Moyses simplex sacerdos fuit.
- 48 Abel primus sacerdos in lege naturae, & num. 52.
- 49 Declaratio horum verborum, Tu es Petrus, & super hanc petram, &c.
- 50 Christus solus dicitur fundamentum ecclesie primarium, Petrus vero secundarium.
- 51 Sacerdotium fuit in lege naturae, sed imperfectum: item & in lega scripturae.
- 53 Melchisedech prior obtulit sacrificium.
- 54 Sacerdotium perfectum in lege Euangelica ministerio Christi datum.
- 55 Triplex sacerdotium nona legi.
- 58 Apostoli inter se duplicitate comparantur.
- 59 Differentiae quinque inter potestatem Petri, & aliorum Apostolorum.
- 60 Christus caput ecclesie: Petrus item caput, sed ut vicarius Christi.
- 61 Claves ecclesie datae, quomodo intelligantur.
- 63 Ecclesie nomen circa diversa ministeria diversas respicit personas.

Acrosancta Romana, & Apostolica ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Saluatore nostro primatum obtinuit, sicut beato Petro Apostolo dixit: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, ut in c. sacrosancta. xxij. dist. & Matth. xvij. & in c. loquitur. xxvij. quæstio. j.

Itaque sancta Romana ecclesia catholica, & Apostolica prelata est cæteris ecclesijs, & non constitutionibus sy- nodalibus, sed Euangelica voce Domini nostri primatum obtinuit, dicente Domino, ut dixi: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. c. quamuis. xxj. dist. c. ideo. xxv. quæst. j. c. rogamus. xxvij. quæst. j. Vbi li-

A 2 tera

tera dicit: Rogamus vos fratres dilectissimi, vt non aliud
 doceatis, neq; sentiatis, quām quod à B. Apostolo Petro,
 & alijs Apostolis, & patribus accepistis. Ipse enim est caput
 totius ecclesie: & sedes Petri primitus Antiochiae fuit,
 postea iubente Domino Romā translata est: ad quā cun-
 cta maiora negotia, diuina disponente grātia, iussa sunt re-
 ferri, vt ab ea regulariter disponantur, à qua sumplerunt
 principia. Itaque solus Petrus inter Apostolos primatum
 gerebat, vt in c. Paulus. ij. quæst. viij. & in c. in nouo testa-
 mento. xxij. dist. quia Episcopatus unus est, & vnum caput,
 vt in d. c. loquitur. xxiiij. quæst. j. facit tex. in c. non decet.
 xij. dist. vbi legitur: Nulli vero dubium est, quod Aposto-
 lica Romana ecclesia mater, & caput sit omnium ecclesiarum,
 à cuius regulis nullatenus vos conuenit deuiare. fa-
 cit tex. in c. nolite errare. xj. dist. vbi habetur: Non licet à
 consuetudine Romanæ ecclesie membris dissentire, vbi
 Dominus posuit principatum. Et quoties ratio fidei ven-
 tilatur, ad Romanam referatur ecclesiam, vt in c. quoties.
 2 xxiiij. quæst. j. Papa † nanque solus canones valet inter-
 pretari, quia ius condendi eos habet. c. j. xxv. quæst. j. cum
 similibus. facit tex. in c. præceptis. xij. dist. vbi dicitur: Præ-
 ceptis Apostolicis non dura superbia resistatur, sed per o-
 bedientiam, quæ à sancta Romana ecclesia, & Apostolica
 auctoritate iussa sunt, salutiferè impleantur, si eiusdem san-
 ctæ ecclesie, quæ est caput vestrum, communionem habe-
 re desideratis: cùm nulli dubium sit, quod nō solum Ponti-
 ficalis accusatio, sed orationis sanctæ spei Romanæ ecclesie,
 & religionis relatio ad sedem Apostolicam, quasi ad caput
 omnium ecclesiarum, debuit referri, & inde normam assu-
 mere, vnde assumpit texordium, ne caput institutionis vi-
 deatur omitti, vt in c. qui se scit. ij. quæst. viij. Prima ergo se-
 des in cœlesti beneficio est Romana ecclesia, quam beatissimi
 Petrus, & Paulus suo martyrio consecraverūt. Et in-
 ter Apostolos fuit discretio potestatis: Nam licet omnes
 essent Apostoli: Petro † tamen à Deo concessum est, vt re-
 liquis omnibus præflet Apostolis, vt cephæ. i. caput, &
 principium teneret Apostolatus. Eademq; forma succe-
 soribus, & reliquis Episcopis tenenda tradita est. Itaque
 Apo-

Apostolicæ sedis authoritate omnes ecclesiæ Domino dis-
ponente reguntur, vt in d.c. sacro lanct. xxij. dist. & in d.c.
qui se scit. ij. q. viij. Sed inter ipsos Apostolos non fuit par
institutio, sed unus. s. Petrus (vt dixi) præfuit omnibus a-
lijs: & facit tex. singularis in c. in illis. lxxx. dist. Itaq; Apo-
stoli non fuerūt pares Petro in administratione, sed in ordi-
ne, & consecratione: vt per Docto. in d. c. loquitur, & in
d.c. in nouo testamēto. & ibi dicit Archidiac. doctissimus
Canonistarnm, quod Dominus ante resurrectionem ele-
git Petrum in principem, sed confirmationem distulit post
resurrectionem: sed Petrus ratione administrationis fuit
maior. Hæc ille. Et in c.v. Lucæ legitur, Christum dixisse
Petro: Noli timere, ex hoc iam homines eris capiens. Ita-
que † Typus ecclesiæ in Petro. Et aduertite, quia aoli Pe- 4
tro dixit Christus: Duc in altum. Et cum hoc fecisset,
conduxerunt multitudinem pisciū copiosam. Quod cum
videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi
à me Domine, quia homo peccator sum: Stuporem cir-
cundederat eum, & omnes, qui cum illo erant in captura
pisciū, quos cœperant: similiter autem Iacobum, & Io-
annem, qui erant loci Simonis, & Andream, qui in ea na-
ui erat, secundum narrationem Matth. & Marci. Et ait ad
Simonem: Noli timere, ex hoc iam homines capiens eris.
Et attendite, quia solus Petrus procidit ad genua Iesu, di-
cens: Exi à me Domine, quia homo peccator sum. Et ideo
soli Petro fuit dictū: Noli timere, ex hoc iam homines ca-
piens eris. i. caput eris. Sed † post Christum Dñm à Petro 5
sacerdotalis cœpit ordo, quia ipsi primo pôtificatus ecclæ-
siæ Christi datus est. Hic ergo ligâdi, & soluendi pôtestatæ
primus accepit à Domino, primusq; ad fidem populum
suae prædicationis virtute adduxit, verboque instituit, vt
in d.c. in nouo testamento. xxij. distinct. & in persona Pe-
tri ligandi, & soluendi ecclesia pôtestatem accepit, & ec-
clesiam sanctam significauit, vt in c. quodcunque. xxvij. 6
quæst. j. Itaque † solus Petrus in ecclesia Dei habet ple-
nitudinem pôtestatis. Et Dominus Petro iuber hamo pi-
scari, vt est tex. in c. est aliud. xxvij. quæst. j. & Chrysost. su-
per illud Matth. xvij. Tibi dabo claves regni cælorum, &c.

SPEC. SVM. ROM. PONT.

dicit: Sicut filius à patre veniens ad salutem omniū mittit
tur cum potestate omni super omnes, quod nulli hominū
credimus esse concessum. Hoc idē dicit tex. in c. multum,
ij. q. vj. & tex. in c. decreto; & in d. c. qui se scit. ij. q. vj. Vnde
Ioan. x. dicitur: Erit vnum ouile, & vnum pastor: & los-
quitur de ecclesia. Et in c. Basilicas, de consecr. dist. j. & in
c. nolite errare. xj. distin. habetur, quod in Apostolica sede
dominus totius ecclesiæ posuit principatū: & August. in
epist. ad Glorium dicit, quod in Romana ecclesia semper
Apostolicæ cathedræ viguit principatus. Et vide de hoc
Inno. & docto. in c. cū ex eo, de pecc. & remiss. Vbi dicūt,
minores prelati habēt potestatē à Papa, & ipse à solo Deo.
¶ Et est notandum, † quod plenitudo potestatis in Romana
pontifice ostēditur in potestate claviū in foro cōscientiæ.
Vnde gl. super illud Matth. xvij. Tibi dabo claves regni cē-
lorum; & quodcunq; ligaueris super terram, &c. dicit:
Quia Christū Petrus majori deuotione cōfessus est, meri-
to præ ceteris ipse collatis claviis donatus est. Sequitur
gl. quodcunq; ligaueris super terrā. i. quodcunq; indignū
remissione iudicaueris, dum viuit, indignū apud Deum
iudicabitur: & quodcunq; solueris. i. quodcunq; soluen-
dum iudicaueris, dum viuit, remissionem peccatorū con-
sequitur à Deo. Et plenitudo potestatis ostēditur in cla-
vibus iudicariæ potestatis in foro exteriori: est enim † iu-
dex totius ecclesiæ, vt est tex. in c. Episcopo, & in c. cuncta
per mundū. ix. q. iij. & testatur Inno. in c. soluite, de mai. &
obe. Et in c. nouit. de iud. dicitur: Nullus, qui sit sanq; men-
tis, ignorat, quoniam ad officium nostrū spectat de quocun-
que mortali criminē corripere quemlibet Christianū. fa-
cit tex. in c. & plantare. de priui. & dicitur in d. c. nolite er-
rare, xj. dist. In sede Petri † Dominus totius ecclesiæ prin-
cipatum posuit. facit text. in c. quamuis. xxj. dist. Propter
quod Inno. in c. vt priuilegia, de priuile. dicit: Romana ec-
clesia à domino super oēs alias ecclesiæ ordinariæ potesta-
tis obtinet principatū, vt pote mater vniuersorū fidelium, &
magistra: de cuius potestate disputare sacrilegiū est. Plen-
itudo potestatis Rom. pontificis ostēditur in dispensatione
thesauri ecclesiæ; quoniam ipse solus, vt pote Christi prin-
cipas

epipal vicarius, & dispensator, dat plenariā indulgentiam
omni homini fideli in vniuerso mundo. Vnde S. Thomas
in iij. dist. xx. dicit: Papa habet plenitudinem potestatis,
qualem Rex in regno. De indulgentia plenaria dicemus
postea in isto tractatu. Sed Episcopi t̄ assumūtur in partem ¹⁰
solicitudinis, quasi iudices in singulis ciuitatibus pr̄po-
siti: & ideo Papa potest cōcedere indulgentias, prout vult,
causa tamen existente legitima; sed in Episcopis est taxa-
ta indulgentiarum concessio secundū ordinem Papæ: &
adduco illud Ioan. i. Tu vocaberis Cephas; quod secun-
dum Isidori interpretatur caput. Et vide Docto. in c. pro-
posuit, de conces. pr̄b. & facit tex. in c. Petrus. ij. q. viij. &
facit tex. in c. ita dominus. xix. dist. & eccl̄sia vniuersaliter
decantat: Tu es pastor ouium, princeps Apostolorum, ti-
bi tradidit Deus claves regni c̄lorum: & Petro t̄ totus ¹¹
grex dominicus commissus est, Christo dicente Petro, Io-
an. vlt. Pasce agnos meos, pasce agnos meos; & tertio dicit
ei, pasce oves meas: inter has, & illos non distinguens. Et
Apostoli ipsi nequaquam extra gregem dominicum cen-
sendi sunt, sed intra computādi. Ex quibus manifeste con-
funditur error, & stultitia dicentium: Papam non habe-
re aliquam plenitudinem potestatis. Et ideo notabimus,
t̄ quod tota iurisdictionis potestas omnium pr̄latorū ec-
cl̄siae de lege communi deriuatur à Papa. Ita beatus Tho-
mas in ij. & in iiiij. senten. & in iij. contra genti. quia Apo-
stoli aliam non acceperunt potestatem iurisdictionis im-
mediate à Christo, sed mediante Petro. Ergo sequitur,
quod pr̄lati, qui sunt in eccl̄sia, iurisdictionis potestatē
fusciunt immediate à Papa: & est tex. in cap. sacrosancta.
xxij. dist. vbi dicitur: Inter Apostolos quedam fuit discre-
tio, & licet omnes Apostoli essent, Petro tamen à Dominō
concessum est, ut reliquis omnibus pr̄cesset Apostolis, ut
Cephas. i. caput, ut principium teneret Apostolatus. Cū
autem nomine capitis, & principij, origo designetur pot-
estatis, non videtur posse dici Petrum caput, & principium
tenere Apostolatus, nisi ab eo potestas iurisdictionis deri-
varetur in Apostolos c̄teros. Et adduco etiam tex. in c. lo-
quitur. xxiiij. q. j. cuius verba sunt: Iequitur dñs ad Petru.

Ego tibi dico, quia tu es Petrus, & super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Super unum edificat ecclesiam, & quamvis Apostolis omnibus post resurrectionem suam patrem potestatem tribuat, & dicat: Sicut misit me Pater, & ego mitto vos, accipite spiritum sanctum: tamen ut veritatem manifestaret unitatis, eiusdem originem ab uno incipientem autoritatem sua disposuit. hoc utique erant ceteri Apostoli, quod Petrus fuit, pari consortio praediti, & honoris, & potestatis, ut dixi: sed exordium ab unitate proficiscitur, ut ecclesia Christi una monstretur, &c. dicit tex. quod Christus, ut ecclesia unitatem manifestaret, potestatis originem ab uno incipientem disposuit. Ex quo manifeste datur intelligi, quod solus fuit unus, s. Petrus, super quem unam fundatam dicit ecclesiam, a Christo immediate potestatem suscepit iurisdictionis: alij vero Apostoli mediante ipso Petro. Et si immediate omnes Apostoli potestatem iurisdictionis accepissent a Christo, origo potestatis non incepisset in ecclesia ab uno Apostolorum, cum data fuisse simul, & immediatè omnibus. Facit etiam, quod dicit August. in homil. cxiiij. super Io. facit etiam tex. in c. ita dominus. xix. dist. & tex. in c. audiuimus. xxiiij. quæst. j. Vbi cum Dominus daret omnibus discipulis parem ligandi, & soluendi potestatem, Petro praे omnibus dedit claves regni celorum. Quicunque ergo ab unitate ecclesie, quæ in perpetuum intelligitur, fuerit alienus, execrare potest, consecrare non valet, excommunicationis, vel reconciliationis potestatem non habet. In qua authoritate duo sunt præcipue notanda, primo quod Petro praे omnibus datae sunt claves ecclesie: in quo datur intelligi, quod Petrus in potestate iurisdictionis superior est, & maior fuit omnibus alijs Apostolis simul coiunctis, & per consequens successor Petri, videlicet Romanus summus Pontifex, superior, majorque fuit omnibus Prælatis, etiam simul coiunctis: & Petro fuit dictum, Sequere me, Ioan. xxij. Secundo notandum est id, quod dicitur, quod Petrus praे omnibus suscepit claves ecclesie: In quo manifeste denotatur, quod alij Christi discipuli, & horum successores, s. Episcopi potestatem iurisdictionis non acceperunt,

runt, nisi per Petrum, & non immediatè à Christo. Et Pe-
tro concessum est à Christo, vt cæteros fratres Apostolos,
ac Christi discipulos, si forte eos fluctuare, aut deficere à fi-
de contingenter, in fide firmaret, & roboraret, iuxta illud
Lucæ xxij. Et tu aliquando conuersus confirma fratres
tuos. † Ergo Petrus primatum habet supra Apostolos, & 14
ipse accepit potestatem regni: vt legitur in cap. j. Act. A-
post. Et dico etiam, quod Dominus de hac ecclesiæ suæ
regiminis dispositione futura loquens per prophetam ait:
Suscitabo super eos pastorem vnum. Ezech. xxxvij. Sed
tu vide ea, qua de mente Cardinalis sancti Sixti dicam in
isto capitulo ad finem circa iurisdictionem, & potestatem
beati Petri, & Apostolorum. Et ecclesia † militans ab ec-
clesia triumphante deriuatur. Vnde Ioan. in Apoc. xxj.
a. 15
it, Vidi ciuitatem sanctæ Hierusalem nouam descenden-
tem de cœlo à Deo paratam, sicut sponsam ornatam viro
suo. Sed in triumphante ecclesia vñus præsidet. s. Deus:
Ergo in militante ecclesia etiam debet esse vñus præsidēs:
& in ecclesia Dei non debet esse minor vñitas, quā in
synagoga: imo tanto maior, quanto sacerdotium Euan-
gelicum maius est Leuitico. Sed in Synagoga erat vñus
summus Pontifex, qui præter omnibus sacerdotibus. s.
Aaron, & post Eleazar, & sic de alijs successoribus. At qui
summo sacerdoti non obediebat, reus erat mortis, Deute.
c. xvij. Ergo multo † magis in ecclesia Dei debet esse vñus 16
summus Pontifex, cui omnes tanquam superiori obedi-
tentur: vt in tota machina vniuersi est vñus cœleste
corpus. s. primum mobile, per cuius motum mouentur, &
reguntur motus aliorum corporum, vt habetur per Arist.
vij. Physicorum: Ergo necessario in tota ecclesia congre-
gabuntur filij Iudæ, & filij Israel pariter, & ponent sibi ca-
put vñum: & erit vñus ouile, & vñus pastor, vt iam dictū
est, Ioan. x. Vnde Ambros. in libro de pœnit. & Hierony.
super Marth. xvij. dicunt, quod soli Petro data est potestas
plenissima, & post resurrectionem Christi Apostoli de no-
vo elegerunt Petrum in principem eorū, & ecclesiæ, dan-
do hanc formam cunctis successoribus, vt dicit tex. in c.
sacrosancta. xxij. dist. & c. dudum. iij. quæst. vj. & vide Pa-

A 5 nor.

nor. in q. j. vbi etiā dicit, quod Christi Apostoli potestate, & auctoritatem praedicandi acceperunt a Petro, & Apost. ad Gal. c. ij. dicit: Duxi Cepha. i. capiti. & vide Ludo. Roman. in sermone incipiente: Vos etsi lux mundi, ad fin. Et est aduertendum, quod licet Petrus ceteris Apostolis par fuerit ordine, tamen iesde maior fuit administratione, & dignitate; vt est tex. in c. puto. ij. q. viij. Proinde notabimus,

27 quod f. Romanus pontifex in terris, extra easum haeresis, non habet iudicem superiorem: Et est communis opinio Theologorum, & multi pricipue doctores iuris canonici seruant istam opinionem, & iudex ordinarius Papae non est Imperator, aut potestas secularis; vt habetur in c. suscipit. x. dist. & facit tex. in c. definimus, xxij. dist. & c. conti- nua. xij. q. j. & legitur de Constantino, qui cum in sancta synodo, quae apud Nicæam congregata est, querelam quo- rundam clericorum conficeret, ait: Vos autem a nemine dijudicari potestis; quod ad solius Dei iudicium reserua- min: & vide tex. in c. sacerdotibus. xj. quæst. j. & tex. in c. fatis. xcij. distin. & in c. placuit. xj. quæst. j. Et in Chalce- donensi Concilio legitur, quod tota synodus clamauit Leoni Papae: Leo Sanctissimus Apostolicus, & Oecume- nicus. i. vniuersalis Patriarcha. Hoc addeadea, quæ su- prius diximus. Et in canone ultimo Concilij generalis pri- mi celebrati Nicæa legitur: Nero iudicabit primam se- dem. & vide Augustinum de Ancona in tractatu de pote- state ecclesiastica, in quæstione prima. Duxi supra, quod Romanus pontifex extra easum haeresis non habet iudicem. vide infra in c. xvij. & omnino vide; & dic, vt ibi diximus.

Iaque talis ordo sic esse debet in ecclesia, vt unus sit re- sitor, princeps, ac gubernator: quod multiplici ratione colligitur (vt diximus) in libro de generali concilio indi- cendo. c. xvij. & in c. xvij. vbi multa dixi contra haereti- cos dicentes, quod nullus in ecclesia Dei Petro successit; & in c. xvij. diximus multa de unitate ecclesie. Et ad con- uincendum errorem dicentium, quod nullus in ecclesia

18 Petro successit; dico, quod manifestum f. est sic Christum ecclesiam instituisse, vt esset usq; in seculum duratura, se- cundum illud Iaiae ix. Super solium David, & super regnum eius

elius sedebit, ut confirmet illud, & corroboret in iudicio,
& iustitia, amodo, & usque in sempiternum. Patet ergo,
quod ita illos, qui tunc erant in ministerio, constituit, ut
etiam eorum potestas deriuaretur ad posteros pro utilita-
te ecclesie usque ad seculi finem; praeferim cum ipse di-
cat Marth. vlt. Ecce ego vobis sum usque ad consum-
mationem seculi. & bene facit text. in cap. quodcunque.
xxiiij. quæst. j. vbi dicitur, quod quando Petrus claves ac-
cepit, ecclesiam sanctam significauit, ut iam dixi. quia. s. no-
tanum pro se, sed etiam pro omnibus successoribus usque
ad finem seculi duratura est ecclesia. Vnde non immerito
comprobatur, quod potestas collata in personam Petri, &
Apostolorum fuit data ecclesie; alias illis mortuis non
potuisset illam potestatem ecclesia exercere: quod est ab-
surdum dicere. De quo vide Panormit. in tracta. quæstio
quæst. j. iij. colum. & certum est, quod potestas data est Pe-
tro ad ecclesie ædificationem, ut dixit Apost. in epist. ij. ad
Corinth. c. x. Ergo oportuit hanc potestatem tandem du-
rare in ecclesia, quandiu ecclesia ipsa ædificatione indige-
ret: ergo usque ad finem seculi Petri primatus in suis suc-
cessoribus est duraturus; aliter esset minor cura, & dile-
ctio Dei erga sponsam suam ecclesiam post tempora Petri,
quam fuerat tempore eiusdem Apostoli; quod nullatenus
admittendum est. Quia si ecclesia non haberet claves li-
gandi, & absoluendi, non constaret, & portæ inferi præua-
lerent aduersus eam. Vnde Cyrilus Hierosolymitanus pa-
triarcha dicit ex persona Christi: Tu cum fine, & ego sine
fine cum omnibus, quos loco tui penam, pleno & perfe-
cto sacramento, & authoritate cum eis ero, sicut sum te-
cum. Et Inno. in c. quanto, de renunc. dicit, potestatem
transferendi pontificis ita sibi retinuit Deus, & magister,
quod eam soli Petro vicario suo, & per ipsum successori-
bus suis præbuit, & cōcessit. & vide eundem in c. ad Aposto-
licæ. de re iud. in vi. Et ex his apertissimè conuincitur er-
ror dicentiū, quod nullus in ecclesia Dei Petro succe-
serit: & satis facile intelligitur, quam lögè à veritate, & à sta-
tu salutis abhorrent, qui dicunt nō esse obediendū statutis
Papalibus; contra quos est tex. in c. hoc. xj. dist. dices: Hoc
vestrae

vestræ indicimus charitati, vt ab Apostolicis institutis nullo alterius recedatis excessu, quia multum post hoc esse non poterit, si quisquam Apostolicas regulas in aliquo crediderit negligendas. facit etiam tex. in c. præceptis, xij. dist. vbi ad contextum dicitur: Præceptis Apostolicis non durasuperbia resistatur, sed per obedientiam, quæ a sancta Romana ecclesia, & Apostolica authoritate iussa sunt, salubriter impleatur, si eiusdem sanctæ ecclesiæ, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis. Facit etiam tex. xxv. quæst. 2. in c. si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, vel decreta pro catholica fide, & ecclesiastica disciplina, pro correctione imminentium, vel futurorum malorum à sedis Apostolica præsule salubriter promulgata contempserit, anathema sit. Facit tex. in c. omnes. xxij. distinct. vbi dicitur: Qui autem Romanæ ecclesiæ priuilegium ab ipso summo omnium ecclesiarum capite traditum auferre conatur, hic præculdubio in hæresim labitur. Istum tex. allegat sanctus Thomas in tracta. contra impugnantes religionem, vbi multa dixit circa istū articulū: vnde patet, quod quicunque dicit, non esse obediendum his, quæ per Papam instituuntur, in hæresim labitur. Ex quibus concludo, quod Papa \dagger solus, tanquam caput, potest exercere omnimodam iurisdictionem, ex poscente causa rationabili, non ad libitum: nec est opus conuocare Concilium pro consensu habendo. Alij vero prælati non exercent sine dispositione capit. s. Papæ: habent enim potestatem à Deo, sed in illa submissi sunt Papæ, tanquam capiti: & forte ad hoc designandū, Petro dixit multa separatim, vt superius dixi: sed alijs Apostolis locutus est coniunctim, & generaliter. vnde Petro dixit, vt in Euangelio habetur Matth. xvij. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam. Et in Euangelio Ioan. xxij. cap. dixit: Pasce oues meas, non servel, sed ter. Pro sua fide specialiter oravit etiam. Item cōsidera, quod in singulari dixit Christus in Euangelio Ioan. in c. x. fieri vnum ouile, & vnum pastor: & sic voluit, vnum esse pastorem, & non plures. Sed hanc potestatem pascendi contulit Petro, dum dixit: Pasce oues meas: & sic fecit eum pastorem

forem, & non plures loco sui: ipse enim erat, & est verus
 pastor, & Pontifex, vt de ipso dixit Ioan. Ego sum pastor
 bonus: Alij namque † Apostoli fuerunt coadiuantes, & 20
 cooperantes, & ideo dicitur, quod Papa fuit assumptus in
 plenitudinem potestatis, alij in partem solitudinis. c. ad
 honorem, de vsu pallij. & vide Panor. in quæst. j. Sed re-
 cordentur Pontifices verborum Gregor. ad Eulogij Pa-
 triarcham Alexandrinum, vt notatur in c. ecce. xcix. dist.
 Nam omnes Apostolos fecit pares respectu consecratio-
 nis, & ordinis, non autem iurisdictionis: in illa enim Pe-
 trus præfuit omnibus, vt not. glo. in c. in novo testamen-
 to. xxij. distinct. & in c. loquitur. xxvij. quæstio. j. & videtur
 bonus tex. in c. in illis. lxxx. distinct. & in cap. per vene-
 rabilem, qui filij sint legit. Et si velis dicere, quod potestas
 etiam iurisdictionis fuerit data omnibus, fundamentum
 tamen, & caput fuit datum Petro: probatur in d. c. loqui-
 tur, non impropriado literam, vt gl. ibi vult impropriare.
 Alij † ergo habent iurisdictionem sub Papa, vt hodie est vi-
 dere in Episcopis, qui non solum habent ordinem, sed etiā
 iurisdictionem spiritualē in suis diocesibus ex constituti-
 one ecclesiæ, & olim exercebant per totum orbem, ante-
 quam dioceses essent distinctæ: licet hanc iurisdictionem
 habeant sub Papa, quidicitur habere plenitudinem pot-
 estatis: cæteri sacerdotes representant Apostolos, quoad
 administrationem sacerorum, vt not. glo. in c. videntes. xij.
 quæst. j. tex. in c. in novo testamento. xxij. distinct.. Sed vi-
 de infra ad finem capituli, & notabimus, quod post resur-
 rectionem Christi sacerdotes quandoque appellabantur
 presbyteri, quandoque Episcopi. Nam cùm alter veller
 alterum præferre dicendo, ego sum melior te, quia bapti-
 zatus à Petro, fuit ordinatum per Apostolos, & alios sene-
 ores, quod unus de presbyteris præponeretur, qui voca-
 retur Episcopus, prout hodie est. Et sic videtur, quod Epi-
 scopus fuit inuentus ordinatione Apostolorum, non au-
 tem iure diuino; ita aperte dicit Hiero. & probatur in c. o-
 lim. xcij. distinct. & c. legimus. xcij. dist. Vnde beatus Pe-
 trus in prima epistola vocabat se presbyterum. Sed contra
 Hieronymum tene, quod Episcopi sunt de iure diuino, vt

in

¶ in c. in nouo testamento. xxij. dist. c. videntes. xxij. q. j. & e. quorum. lxvij. dist. vbi litera dicit: Pro patribus tuis nati sunt tibi filij: patres dicti sunt Apostoli; pro Apostolis filij nati sunt, & constituti Episcopi: hodie enim Episcopi, qui sunt per vniuersum mundum, inde nati sunt. Ipsi ecclesia patres illos appellat, ipsa illos genuit, & ipsa illos constituit in sedibus patrum. Non ergo te putas deserta, quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia non vides illos, per quos nata es; de prole tua creuit tibi posteritas; pro patribus tuis nati sunt tibi filij: constitues eos principes super omnem terram. Filios genuit ecclesia, constituit eos pro patribus suis principes super omnem terram.

¶ 2. Et Episcopus † dicitur sanctissimus Christi legatus, ut in Clementina j. de poenis, & ibi etiam dicitur, quod sunt columnae ecclesiae Romanae. Et Episcopi sunt perfectiores fratribus religiosis propter officium regendi, ex quo maior fructus prouenit, ut in Clementina, exiui, de verb. sig.

¶ Et ista opinio est communior, & securior. ut per Durandum in quarto sententiarum. xxij. dist. quæst. v. vbi late, & doctissimè de hac re disputat, & omnino vide, & de hoc dicemus infra. Et sic pater, quod tam de iure diuino, quæ

¶ 3. naturali consonum esse videtur, ut successores † Petri Romani pontifices magis per electionem, quam per carnis successionem, aut institutionem ad pontificatum assumuntur, quoniam translato sacerdotio necesse est, ut legis translatio fiat. c. translato. de constit. & videbis Apostol. in c. vij. ad Hebr. & est tex. in c. Moyse. vij. quæst. j. vbi dicitur: Moyse amicus Dei, cui facie ad faciem locutus est Dominus, potuit vtiq; successores principatus filios suos facere, & posteris propriam relinquere dignitatem, sed extraneus ex alia tribu eligitur Iosue, ut sciremus principatum in populo non deferendum esse sanguini, sed vita. facit ad hoc rex. in c. licet. vij. q. j. vbi dicitur, quod, † qui præstantior est ex omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, eligendus est; quia sanctitas † Christiani populi multum pendet ex voluntate capit, & rectoris, iuxta formam traditam in c. si Papa. xl. dist.

¶ 4. & certius prouidetur populo de utili pastore per viam electionis,

tionis, quam successione carnis, ut manifestum est; & Christus suæ ecclesiæ immediate non prouidit, nisi de Petro: vnde per consequens, quia non prouidit de persona novinatim successoris Petri, ecclesiæ electionem dimisit, prout habetur in c. electionem. lxxix. dist. vbi dicitur; electionem vero summorum Pontificum, vel fæcerdotum sibi Dominus reseruauit; licet electionem eorum bonis fæcerdotibus, & spiritualibus populis concesserit. Sic ergo patet, quod tam de iure diuino, quam naturali consonum esse videtur, quod ex electione + vniuersalis ecclesiæ, vel ²⁶ illorum, ad quos de consensu vniuersalis ecclesiæ translatum est ius eligendi; sicut hodie sunt reuerendissimi Cardinales, eligatur Papa, vt in c. in nomine Domini. xxiii. distinct. & cap. j. lxxix. dist. & per totam distinct. & vide tex. in c. licet euitanda, de electio. est etiam bonus tex. in c. vbi magis, de elect. lib. vj. & vide in Clementina, c. ne Romani, de electio. Sed antiquitus clerus, & populus Romanus eligebat, & exercitus, vt in d. c. electionem. Postea Nicolaus II. anno 1060. condidit decretum, quod Pontifex obligatur a reuerendissimis Cardinalibus; & iussit, quod clerus, & populus ad consensu nouæ electionis accederent, atque eam Imperator confirmaret, vt in c. in nomine Domini. xxij. dist. & vide in c. si quis pecunia. lxxix. dist. qui textus loquitur de electione Cardinalium, & clericorum: & libertas eligendi conceditur a Ludouico Imperatore tempore Papæ Adriani II. c. ego Ludouicus. lxij. distinct. & Benedictus V. relegatur, & authoritas eligendi Pontificis ad Imperium transfertur. Ita Platina in historia Benedicti. Et in synodo congregata Romæ conceditur Imperatori ius eligendi Pontificem. c. in synodo. c. Adrianus. lxij. dist. quod postea fuit reuocatum, & emanarunt iura noua circa electionem Pontificis, vt superius diximus. Sed de iure antiquo ad conciliū generale pertinebat. lxxix. dist. quasi per totū: vel ad clerum Romanū, vt in c. in nomine Domini. xxij. dist. & vide Panor. in c. licet euitanda, de elec.

Et est aduertendum, quod ecclesia + vna est. Magister ²⁷ veritatis testatur per spiritum sanctum dicens; vna est columba mea, vna est perfecta mea. Et ex multis colligitur
vna est

vnitas ecclesiæ: primo ex vnitate principis, quo gubernatur, qui vñus est, Christus scilicet Dominus Deus noster, vñtait Apostolus ad Ephes. c. j. Dicitur etiam ecclesia vna ex vnitate fidei, in qua fundatur. tex. est in c. legimus. xcij. distin. Dicitur vna ex virtute baptismi, qua sanctificatur, vt Ioan. iij. nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. Apostol. ad Ephes. c. iij. dixit: vñus Dominus, vna fides, vnum baptisima. Dicitur vna ecclesia ab vnitate spei, de qua Apost. c. iij. Vocati estis in vnam spem vocationis vestre. Est etiam vna vnitate charitatis, qua annectitur, & viuificantur, de qua inquit Apostol. ad Philippen. c. ii. Eadem charitatem habentes, vnanimes, id ipsum sentientes. Dicitur item vna ecclesia, vnitate spiritus sancti viuificantis. Vna etiam vnitate vltimæ finis, que est ipsa beatitudo, ad quam ordinatur. Hæc ecclesia est Christi tunica inconsutilis, que nō debet scindi, xxij. quæst. j. cap. quoniam. In hac tunica Christi corpus repræsentatur, non scindibile. xxij. quæst. j. c. aduocavit: Et ecclesia est vna vnitate vnius præsidentis, de quo dicitur Osee j. Congregabuntur filii Iudeæ, & filii Israel pariter, & ponent sibi caput vnum. Et Dominus dixit: Fiet vnum ouile, & vñus pastor. Hic autem vñus præsidens, pastor, rector, & gubernator in tota vniuersali ecclesia vicem Christi gerens summus Pontifex est: & super vnum Christus adiudicat ecclesiam. Nam quamvis omnibus Apostolis post resurrectionem suam parem potestatem manifestarit, vnitatis tamen originem ab uno incipiētem sua authoritate dispositur, vt vna ecclesia vna monstretur: habetur hoc in cap. quodcunque. xxij. quæst. j. Vnitas ecclesiæ per arcam Noe etiam designatur, que in uno cubito consummata fuit, vt habetur Gen. viij. Et hæc ecclesia est, quæ mater dicitur, cùm per baptismum ab ipsa regeneramur. c. quod abstulerit. xij. quæst. j. & extra istam ecclesiam nec est falus, nec remissio peccatorum. Et Christus pro vnitate ecclesiæ conseruanda rogauit dicens, Ioan. xvij. Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro his, qui credituri sunt per verbum eorum in me, vt omnes vnum sint. Referuntur etiam formaliter hæc verba in c. fraterritatis. xxxv. quæst. vlt. & Dominus per os prophetæ pulcher.

pulcherrimè loquitur, sic dicens: *Dies planctus, & ieuiu-*
norum, quos habuistis hactenus in luctum, sciatis vobis
(quia cogitau, ut benefaciam Hierusalem, i. ecclesie) in
laetitiam, & gaudium esse vertendos; ita duntaxat, si vni-
tatem diligatis, & pacem: ita formaliter referuntur in c.
ieunium. lxxvj. distinct. Nonne etiam per os prophetar-
inquit: Quām bonum, & quām iucundum est habitare
fratres in vnum? Illi vero non habitant in vnum, qui fra-
trem de solatio subtrahunt, vrin c. nulli dubium. iij. q. j. &
c. dilectissimus. xij. quest. j. Attendite quāso, quod Con-
cilium + appellatur ex communī intentione, eo quod in 28
vnum dirigunt omnem mentis intuitum. c. canones. xv
distinct. Item in alio est attendendum, quod non nisi con-
gregatis in vnum dictum est per Christum: Accipite spi-
ritum sanctum; nec nisi super congregatos in vnum die
Pentecostes spiritus sanctus descendit. Item ubique
duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi in me-
dio eorum ego sum. Matth. xvij. & in c. cum scripture. j.
quest. j. c. nimiū cunctis: ostendens non multitudini, sed
vnoanimitati deprecantium plurimum tribui. ut ad literam
legitur xxiiij. quest. j. cap. alienus. & c. audiimus. j. q. j. c.
cum scripture. Et ecclesia + dicitur Apostolica, quia in A- 29
postolis, qui fuerunt primi, qui adhaeserunt Christo, ini-
tiata est; & suum esse secundum tempus gratiae reuelat⁹
suscepit originem: unde dicitur in c. cum igitur. xxxv. q.
j. s. est autem; quod de plebe Iudaica primum Apostolos
elegit, quos quasi fundamentum ecclesie instituit. Apost.
ad Thessal. epist. ij. c. ij. de se, & alijs Apostolis loquitur,
ita dicens: Elegit nos Deus primicias in salutem, & cæt.
Dicitur etiam ecclesia Apostolica, quia post ascensionem
Domini Apostoli in fide, & sancta doctrina, verbo prædi-
cationis, & miraculis reborarunt ecclesiam; ut ait Apost.
Superædificati s. estis super fundamentum Apostolorum,
& prophetarum. i. super novum, & vetus testamentum.
Et dicitur ecclesia sancta Apostolica, quia Apostolorum
fidem, prædicationem, documenta, arque autoritatem
retinet, & obseruat: retinet quidem potestatem in clau-
ibus, scientiam in verbo, & vitam in exemplo. Patres au-

rem ecclesiarum dicti sunt Apostoli, ut habetur in Psalmo: Pro patribus tuis natis sunt tibi filii: & ibi dicunt Augustini. & 30 Hieron. quod generunt ecclesiam Apostoli. Et dicuntur Apostoli principes, & duces totius orbis, ut in psalmo: Principes Iuda duces eorum, principes Zabulon, principes Neptalin. Sed maximè necessarium est ecclesiarum obseruare antiquos terminos, quos posuerunt sancti Apostoli. Vnde in ecclesia sumus, si habemus fidem Apostolorum, fidem Christi, dogmata veritatis. Et dicitur Ecclesia Apostolica, quia omnes Christianæ religionis ritus, & sacrarum institutionum ecclesiasticarum obseruancia à traditione Apostolica creditur in ecclesia deriuata, ut colligitur in c. rogamus. xxiiij. q.j. & c. ecclesiasticarum. xj. dist. Vocata est etiam Apostolica, quia Petrus, & Paulus principes Apostolorum Romanam ecclesiam, quæ caput est, & prelata omnibus ecclesijs, pariter Christo Domino consecrauerunt, ut in d. c. sacrosancta Romana ecclesia. xxij. dist. facit in ista materia tex. notab. in c. solitæ, de maio. & obed.

Nunc aduertendum rogo, quia volo multa recolligere ex supradictis: & notate, quod per illa verba: Tibi dabo claves regni cœlorum, non fecit Petrum principem Apostolorum, nec dedit ei potestatem clavium; sed tantummodo se daturum promisit; quia illa verba sonant in futurum tempus. Post tamen passionem igitur, & resurrectionem Christus promissa impleuit dando Petro claves regni cœlorum, & constituendo ipsum caput ecclesiarum, & principem Apostolorum, quum insufflavit in Apostolos spiritum sanctum, dicens: Sicut misit me pater, & ego mitto vos: hoc cū dixisset, insufflavit, & dicit eis: Accipite spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt, Ioan. xx. Petro autem dixit: Pasce oves meas, ut habetur Ioannis ultimo: transumptu in c. significasti, deelectio. Et verba originalia sunt hæc: Dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his? dicit ei, etiam Domine, tu scis, quia amo te: dicit ei, pasce agnos meos. Dicite iterum: Simon Ioannis diligis me? Ait illi; etiam Domine, tu scis, quia amo te: dicit ei iterum, pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Ioannis amas

amas me? contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, amas me; & dixit ei, Domine tu omnia nosti, tu scis, quia amo te: dicit ei Iesus, pasce oves meas. Exercitum autem clavium in ascensione concessit, dum dixit: Ite in vniuersum mundum, & prædicare Euangeliū omni creature. Idem dicitur Matth. vlt. Duplex autem ratio potest assignari, quare post passionem claves Christus Petro cōcessit: vna est, quia quādū Christus inter homines corporaliter vivit, ipse per se ipsum fidem rexit: vnde tunc nec decenter, nec necesse, nec vtile fuisset, alium loco sui constituere; sed quādū post resurrectionem appropinquabat tempus, quo se debebat ascendendo in cœlū à nobis absentare, tunc alium loco sui posuit. I. Petrum, ne grex dominicus pastoris solatio desitueretur. Aliam rationem assignat tex. in cap. considerandū, & in c. fidelior. I. dist. vt is, qui futurus erat pastor ecclesie, in sua culpa, quādū tēpore passionis commiserat Christum, negando, disceret, qualiter alijs miseri debuissent. Prīus itaque eum ostendit Dominus sibi, & postea præposuit cæteris; vt ex sua infirmitate cognosceret, quam misericorditer alienas infirmitates tolerare debet. Data tamen est potestas clavium Petro, tanquam 3^ē capiti, & alijs tanquam membris; quia ipse est vocatus in plenitudinem potestatis, alij autem inferiores in partem solitudinis, vt in c. ad honorem, de vnu pallij. & in c. decreto. ij. quæst. vj. cūm enim messis esset multa, operarij autem pauci, sicut necesse, quod non solum Petrus, sed etiā alijs haberent potestatem; vnde per ipsos Apostolos postea fuerunt electi lxxij. vt probatur in cap. in nouo testamēto, xxij. distinet. & c. loquitur. xxvij. quæst. j. Et hoc modo debet intelligi verbum Domini, quod habetur Ioan. xx. Accipite spiritum sanctum. Et ita debet intelligi tex. in c. noua, de pœnitent. & remissio. vbi dicitur, quod Apostolus datæ sunt claves, quia verum est tanquam membris, sed Petro tanquam capiti: vt probatur in d. c. in nouo. & in c. ita dominus. xix. distinet. & c. loquitur. xxvij. quæst. j. & c. omnibus. quæ jura sunt valde bona ad hoc. Et potestas clavium est in ecclesia: vnde Theologi tenent, quod t̄ exceptis casibus reservatis Papa, & Episcopis, tanta potesta-

tem habet quilibet sacerdos in absoluendo, quantam Pa-
pa, ita Anto. in c. noua, de pœnitent. & remissio. Et beatus
Hieronymus in libro contra Iouinianum sic inquit: Su-
per Petrum fundata ecclesia, & inter duodecim unus eli-
gitur, ut capite constituto Ichismatis tollatur occasio. Ad
denorandum igitur ecclesiæ unitatem unus creatus est pa-
stor, qui alijs præset ut caput, penes quem esset omnis po-
testatis plenitudo: quoniam monstrorum esset, ut in uno
corpore essent plura capita, c. quoniam in plurisque, de of-
ficio ordina, facit tex. in e. in apibus. viij. q. j. & in xij. Me-
taphy. inquit Aristot. Entia nolunt male disponi, plurali-
tas principatum est mala, unus ergo princeps. Sicut ergo
unicus est Dominus cœlestis totius mundi, iuxta illud
prophetæ: Domini est terra, & plenitudo eius orbis terra-
rum, & vniuersi, qui habitant in eo: transsumptiuè in cap-
tua nobis, de decimis: ita decens fuit, ut vnum in terris
relinqueret vicarium, qui fuit Petrus, & post eum sui suc-
cessores. Pro ista unitate capit is est illud verbum Domi-
ni Ioan. xvij. Volo pater, ut vnum sint in nobis, sicut & nos
vnum sumus: facit tex. in c. damnamus, de summa Trin. &
fide cath. & Ioan. x. erit vnum ouile, & unus pastor: facit
tex. in c. cum beatissimus. xxvij. q. j. Pro ista unitate capi-
tis bene facit etiam tex. in c. factus est Cornelius. & in c.
non autem. viij. q. j. vbi glo. singulariter dicit: quod dice-
re, duos esse summos pontifices in ecclesia, esset errare, ut
superius dixi, contra illum articulum fidei, vnam sanctam
catholicam ecclesiam, &c. de quo est bona gl. in Clem. ad nostrum, de hæret. Vbi dicitur: Peccatum paganitatis
incurrit, quis edi Apostolicæ obediens contemnit. Item su-
pra illud Lucæ xxij. Tu aliquando confirma fratres tuos;
dicunt, quod tunc Petrus a Christo obtinuit, ut esset An-
tistes mundi: & si Christus alijs Apostolis imperauit, ut
laxarent retia, solitamen Petro dictum fuit, duc cimbam
in altum, Ioan. vlt. quod ad ipsum solum pertinet cimbam
34 ecclesiæ regere, & gubernare: propter quod † etiam usq;
in hodiernum diem ecclesia-catholica dicitur nauicula
Petri. facit tex. in c. non turbatur nauis. xxvij. q. j. & dixit
Christus Petro: qui primo ascenderit, tolle. vbi dicit glo.
quod

quod per hamum intelligitur iurisdictio. & Ioan. vlt. dicit Gregor. in Homelijs, quod † specialiter a Domino com- 33
missa est ecclesia Petro, vt eam ducat ad portū salutis. Nō
obstat, quod omnes Apostoli pari consortio honorem, &
potestatem habuerunt cum Petro: quia debet intelligi nō
de paritate quo ad officium in ecclesia sanctae dignitatis,
sed quo ad paritatem vitae, & sanctitatis, vt superius dixi.
facit ad hoc tex. in c. Paulus. ij. q. viij. ubi legitur: Paulus
Petrum reprehendit; Quod non auderet, nisi se non im-
parem sciret. Hoc non de officio ecclesiasticae dignitatis,
sed de puritate vita intelligitur, & sanctitatis conuersa-
tione. Sequitur text. Solus enim Petrus inter Apostolos
primum gerebat. Nec sit aliquis adeo temerarius, qui
dicat hanc superioritatem, & potestatem concessam Pe-
tro, non autem suis successoribus, vt iam dixi: quia sicut
Adae Deus concessit quādam priuilegia personalia; vt o-
tunes scientias; quādam realia, in statu innocentij, scili-
cet originalē iustitiam: sic Petrus a Christo habuit quē-
dam dona personalia, puta faciēndi miracula, vt ad eius
umbram infirmi sanarentur: quādam realia. f. pro se, &
suis successoribus, vt fuit potestas clavium, alias portę in-
seri aduersus ecclesiam præualuiscent; quod esset contra
promissionem Domini, Matth. xvij. Hanc igitur plenitudi-
nem potestatis, per quā resistit mundo, & diabolo Christus
cōtulit Petro, & suis successoribus, qui sunt Romani pon-
tifices. tex. est pulcherrimus in c. pro humani, de homici-
i. in vj. data est enim hæc potestas Petro, & successoribus, vt
ecclesia duret usq; ad finem teculi, iuxta illud Matth. vlti.
Ecce ego vobis sum usq; ad consummationem secu-
li. Item, quod hanc superioritatem, & potestatem Papa
Deo habuerit, gl. notabilis est in Clemen. c. ne Romani, de
electio. facit tex. in c. inter corporalia, de translat. prelato.
& ibi dicit Hostien. in c. quanto, quod † Dei, & Papæ idem 34
est confistorium, facit tex. in c. ij. de consue. lib. vj. & c. Ro-
mana, de appellatio. lib. vj. Licet autem firmiter credam,
hanc supremam potestatē datam esse a Deo summis Pon-
tificibus, puto tamen potestatem clavium datam etiam
ecclesiæ militanti; cum Papa sit tanquam Petri successor,

B 3 & vi-

& vicarius Iesu Christi. Quod patet, primo per id, quod su-
 pra tetigi; quod non solum Petro, sed etiam omnibus A-
 37 postolis Christus dedit potestatem; sed Petro † tanquam
 capiti, & principi: Apostolis autem tanquam membris.
 Cum ergo ex capite, & membris vnum corpus compona-
 tur, non negabo potestatem clavium esse in hoc corpore,
 & sic in ecclesia. Secundo hoc patet per id, quod habetur
 Matth. xvij. transumptiuc. ij. q. j. si peccarit de iudic. c. no-
 uit. vbi Dominus dicit, Si peccauerit in te frater tuus, &c.
 demum dicit; dic ecclesie; quod si ecclesiam non audie-
 rit, sit tibi sicut Ethnicus, & publicanus. Et immediate
 subiunxit: Amen amen dico vobis, quæcunq; ligaueritis,
 &c. Nec solū A postoli habuerunt potestatē respectu ordinis,
 sed etiam respectu iurisdictionis, ut patet de pœnit. & re-
 missio. c. noua quædam. & quod ibi notat Joan. And. vbi
 dicit, quod Apostoli habuerunt claves: & quia nunc hic
 loquitur in plurali, sequitur quod & iurisdictionis, & or-
 dinis claves habuerunt: sic debet intelligi. c. firmiter. §. v-
 na. de sum. Trin. pro hoc facit, quod legitur Actuū xv. vbi
 habetur, quod commota seditione aduersus Paulū, & Bar-
 nabam, statuerunt, qui accusabantur, & qui accusabant, a-
 scendere Hierosolymam ad presbyteros, & Apostolos.
 Cumque illuc perrexissent, surrexerunt quidam de hæresi
 Pharisæorum dicentes; oportet circuncidi eos, & præci-
 pere eis, ut seruent legē Moysis. Et cum magna super hoc
 spiriretur questio, Petrus solita libertate inquit: Viri fratres,
 vos scitis, quoniam in antiquis diebus in nobis elegit Deus
 per os meum audire gentes, audite verbum Euangeli, &
 credite, &c. Et sic oportet, quod non solus Petrus, sed etiā
 omnes Apostoli, qui cum eo erant, haberent potestatē cla-
 vium. Aduertendum est tamen, quod ille text. solet per
 quosdam allegari, quod concilium sit supra Papam; sed
 re vera non probat, si recte intelligatur. pro hoc facit
 & xijij. quæst. i. c. quodcunque; vbi dicunt, quod cum Pe-
 trus recepit claves, sanctam ecclesiā significauit. ad idem.
 c. ab omnibus. xxijij. quæst. iij. & c. notandum. Item vtha-
 betur Act. xx. Paulus vocavit maiores natu Ephesiorū, &
 eis dixit: Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos
 spiris

spiritus sanctus posuit Episcopos regere ecclesiam Dei,
 quam suo sanguine acquisiuit. Item in Euangelio Matth.
 dixit Christus discipulis suis: Amē dico vobis, quōd vos,
 qui fecuti esis me, sedebitis supra sedes duodecim, iudi-
 cantes duodecim tribus Israel. Ex quo appetet, quōd ipse
 Dominus in fine seculi iudicabit cum Apostolis, quasi cū
 his, quibus iudicandi dederat potestatē. Hinc patet, quōd
 in hac ecclesia militanti etiam Episcopi habent iurisdicti-
 onem, licet Papa loco Dei sit principalis. Propter hoc
 forte ius canonici vocat Episcopos † sanctissimos Chri-
 sti legatos, spirituales fratres, & columnas ecclesiae, vt ha-
 betur in Clem. si quis suadente, & nec super, de p̄cen. Ex
 his itaq; omnibus, vt supra deductis, clarē cōcludo, quōd
 Romanus Pontifex, & Romana ecclesia † habent prōroga- 38
 tiuam, & excellentiam supra om̄nes alias ecclesias. ix. q. iiij.
 faluo. & c. cuncta per mundum. & cap. per principalem. xij.
 dist. c. quis nesciat; & disponente domino, aliarum omniū
 mater est, & magistra, dicit tex. de sum. Trin. cap. ij. in fin.
 xxiiij. q. j. hæc est fides. & c. quoniam, xxv. q. j. s. hic ita. c.
 ideo permittente, de hæc ad abolendam, in prin. de pres-
 byt. non bapt. c. ij. Item est mater omnium. xiiij. q. ij. super
 prudentia. xij. q. ij. aurum habet ecclesia. & vxor Christi.
 xxij. q. ij. sicut & c. sacro sancta. xxij. dist. & de hoc late dixi
 in isto tractatu. Sed cūm multæ sint ecclesiae in vrbe Ro-
 manæ, ista † ecclesia, quæ tot gaudet priuilegijs, & immu- 40
 nitatibus, est ecclesia sancti Ioannis Lateranensis, quæ alias
 appellatur sancti Salvatoris, vt per Archid. in c. fin. de re-
 script. lib. vj. Ista est illa ecclesia, quam Imperator cœlestis
 instituit, vt in c. fundamenta, de elect. in vj. & iubente Do-
 mino ab Antiochia Romanæ translata est, vt in cap. roga-
 mus. xxiiij. q. j. quam solus Deus fundauit, vt in c. j. xxij.
 dist. & Petrum Roma excentem & persecutionem fugientem
 iussit tacite redire, dum Petro interroganti, Domi-
 ne quo vadis? respondit; vado Romanam iterum crucifigi,
 vt habetur in c. per venerabilem. s. sancte, qui filij sunt legit.
 vbi dicitur: Volens Petrum Dominus ad locū, quem ele-
 gerat, reuocare, respic̄dit, iterum venio Romanam crucifigi,
 vt dixi; non quia ipse Dominus veller iterū crucifigi, sed

vt Petrus rediret in urbem, & ibi pro Christo crucifigeretur. Et si hoc modo Christus in Petro dicitur crucifigi, c.

nulli. iij. q. j. & in d. s. sanè. vbi dicit Hostien. quod vrbis

41 † Romana effusione sanguinis Petri, qui fuit Vicarius pri-
mus, facta est altera Hierusalem; adeo quod per talē effu-
sionē voluntas Dei fuit, vt ille locus firmaretur, & con-
secraretur pro ecclesia sancta, quae esset caput, & domina
omnium ecclesiarum: & probatur clare in d. c. fundamen-
ta, de electio. in vj. adde Bald. in authen. quas actiones. C.
de sacro sanctis ecclesijs. vbi dicit, quod ecclesia Romana
dicitur tribus. i. omnium mater, & regina. Arque idcirco
Romæ potius quam alibi voluit Dominus ecclesiæ sue
caput stabilire; vt vbi erat caput superstitionis, ibi caput
quiesceret sanctitatis: & vbi gentilium principes habita-
bant, illuc ecclesiarum principes morerentur, vt in c. bea-
ti. iij. q. viij. adduc o. tex. in c. fin. lxxxix. distinct. vbi dicitur,
quod ecclesia militans diuinitus est exemplata ab ecclesia

42 triumphante. Sed non potest † Romanus potifex ecclesiæ
Romanam alio transferre, vt per Archidia. in c. rogamus.
xxij. q. j. & in d. c. fundamenta, de elect. lib. vj. De facto
tamen translata fuit per Clementem V. ultra montes; &
ibi durauit longo tempore. Itaque ex supradictis negari
non potest, quod Papa sit caput ecclesiæ, tanquam vica-
rius Christi, in quem collata est plenitudo potestatis; vt
est expressum in d. c. rogamus. xxij. q. j. c. ad Romanam.
ij. q. vj. Imo dicere contrarium est hereticum, vt dixi. &
per tex. qui singulariter ad hoc allegatur in c. j. iuncta gl.
xxij. distinct. Et notabimus, quod solus Petrus inter Apo-
stolos à Christo immediate ordinatus, & factus fuerit Ep-
iscopus. & de hoc vide in c. porro. lxvj. dist. & sancto Pe-
tro Pontificatus in ecclesia datus est, vt in c. in novo testa-
mento. xxj. dist. & Christus Petro inquit: Simon Ioannis
diligis me? pasce oves meas. Ioannis vlt. Post quæ verba

43 cum nulla alia legantur, per quæ alij Apostoli à Christo
immediate facti intelligantur Episcopi, necessario † vide-
tur dicendum, quod solus Petrus inter Apostolos à Christo
immediate sit Episcopus ordinatus. Alij verò Apostoli
à Petro immediate, vel immediate, solo, vel cum alio, vel

cum

cum alijs sint Episcopi facti, vel ordinati. Quod auctoritatibus, & rationibus patet: primo per tex. in d. c. porro. lxvj. dist. vbi dicitur: porro & Hierosolymitanus primus Archiepiscopus beatus Iacobus, qui iustus dicebarur, & secundum carnem frater Domini nuncupatus est, a Petro, Iacobo, & Joanne ordinatus est, successoribus suis formaliter, videlicet ut minus quam a tribus Episcopis Episcopus non ordinetur. Ex quo apparet, quod iste Apostolus non a Christo immediate, sed a Petro cum alijs Apostolis fuerit ordinatus: & per consequens verum est, quod non omnes Apostoli a Christo immediate sunt ordinati Episcopi, & d. c. in novo testamento, dicitur, quod in novo testamento post Christum Dominum a Petro sacerdotaliscepit ordo. i. pontificalis, & soli Petro commissa est cura pastoralis. Item Paulus & Barnabas fuerunt ordinati a beato Petro, ut patet Act. xij. Dixit eis spiritus sanctus: Segregate mihi Paulum & Barnabam in opus, ad quod asumpsi illos. Tunc ieunantes, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt eos: vbi glo. imponentesque eis manus, dicit, in modum ordinandorum. Quod vero tunc fuerint ordinati, vide tex. in c. quod die. lxxv. dist. Adverte, quod legitur Math. xviij. Quaeunque ligaueritis: sed per illud non sunt ipsi facti Episcopi; quia Petrus per similia verba, & etiam maiora, Matth. xviij. quod cuncti ligaueris, non fuit factus Episcopus. Nec etiam per illud Luc. cxxij. hoc facite in meam commemorationem, facti sunt Episcopi, sed simplices sacerdotes. Dicitur etiam Iohannis xx. Quorum remiseritis, &c. Sed nec per sunt ordinati sunt Episcopi; quia cum ordinatio Episcopi sit distincta ab ordinatione simplicis sacerdotis, & in ordinatione simplicis sacerdotis dicitur ab Episcopo quemlibet ordinando: Accipite spiritum sanctum; quorum remiseritis, &c. non est verisimile, quod per illa verba proprie, & praeceps facta fuerit ordinatio Episcoporum primorum, qui fuerunt summi sacerdotes: quia etiam in lege erat alia ordinatio simplicium sacerdotum, alia summi: & verba sacramentalia prolati a ministro sunt eiusdem virtutis in effectu sacramentali eucharistiae, in qua verba illa, hoc

est corpus meum, proferuntur; atque illud estriūt, quod effecerunt Christo ea dicente. Si ergo Christus dicendo illa verba: Accipite spiritum sanctum, fecisset Apostolos Episcopos, qui iam erant facti sacerdotes in cena, quo ad characterem sacerdotalem, per illa verba; hoc facite, &c. eis data in traditione panis, & calicis; pari ratione Episcopus dicens illa verba. s. accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis, &c. quia ille iam factus est sacerdos per verba sibi dicta in traditione calicis cum pane, & vino: faceret eum Episcopum; quod est absurdum secundum Cardinalem sancti Sixti in summa sua, lib. ij. c. xxxij. Item Thomas, qui præsens non erat illis verbis, non fuisset factus Episcopus. Item, quod per neutra verba. s. hoc facite, &c. & quorum remiseritis, &c. sint facti Episcopi, patet in creatione humani generis, in qua ut esset maior unitas, Deus ex uno homine fecit omnem hominum genus, vt dicit Paulus Act. xvij. Ergo similiter videtur ad considerandam ecclesiæ unitatem, quod Deus non fecerit simul plures Episcopos, à quibus alij deriuarentur, sed unum primum, à quo ceteri fierent. Et Moyses legislator non fecit simul plures Episcopos, sed unum tantum. s. Aaron, à quo omnes alij immediate processerunt. Videte ergo, quod iste fuit processus in ordinatione Episcopali secundum unam opinionem. s. quod Petrus fuerit solus Episcopus a Christo factus ante ascensionem: post spiritus sancti autem missionem, sive ipsa prima die dominica, sive alia, solus Petrus fecit Ioannem Episcopum, deinde Petrus consecrato Ioanne fecit Iacobum Zebedæi, quibus tribus factis, tunc ordinavit Petrus, quod deinceps non ordinaretur Episcopus nisi à tribus Episcopis, vt in d. c. porro. Et ad ostendendum formam huiusmodi, ipse cum duobus predictis ordinavit Iacobum, vt in d. c. porro; licet propter paucitatem Episcoporum, quando Apostoli fuerunt, non potuit hæc forma semper seruari. Ideo Paulus solus Timotheum, & Titum ordinavit Episcopos, qui separatus à Barnaba non habebat in societate sua Episcopos, nisi quos postea fecit: ratio autem, quare filij Zebedæi fuerunt prius a Petro in Episcopos ordinati, est, quia illi post Petrum fuerat maiores, & hono-

honorabiliores, & hos cùm Petro Christus præ cæteris præferebat; vt patuit in transfiguratione, in fuscitatione filiæ Archisynagogæ, in oratione in horto, Matth. ix. xvij. xvij. & Chrysoft. super illud: Assumpsit Iesus Petrum, Iacobum, & Ioannem, dicit, hos assumpsit, quia alijs potiores erant. Ex prædictis appetet, falsam glossam esse d. c. porro. lxxij. dist. quæ dicit, quod à principio, & in primitiua ecclesia omnes Apostoli erant simplices sacerdotes, & tamen poterant cœlebrare Episcopos; nam † Moyses simplex sacerdos fuit, & tamen consecravit Aaron in Pontificem; neque tunc erat differentia inter Episcopum, & simplicem sacerdotem. c. olim. xcij. distin. quia considerandū est, quod Moyses, licet non esset sacerdos visibiliter cum Aaron, quem fecit Pontificem, ut habetur Leui. viij. & xxij. dist. c. j. erat tamen dignior alijs, & virtute maior in omnibus; quia in illis ordinibus non erat character, nec illi sacerdotes habebant claves, sed tantummodo offerebāt pro populo, & erant mediatores; quod multo melius faciebat Moyses. Sicut ergo Moyses consecravit Aaron in Pontificem, & filios in simplices sacerdotes, à quo quidem Aaron deriuatus est Pontificatus, Nume. xx. Sic & Christus per se † immediate fecit Petrum Episcopum, à quo postea Pontificatus deriuatus est; & fecit alios Apostolos simplices. d. c. in novo testamento; vbi dicitur: Post Christum Dominum à Petro † sacerdotalis cœpit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in ecclesia Dei datus est. sed tu vide infra ad finem capituli. Vnitas item ecclesiæ requirit vnum habere caput, à quo dona fluant. facit tex. in c. ita dominus. xix. distin. & Abel † fuit primus sacerdos; quoniam in Abel, in quo dicitur ecclesia incepisse, videtur sacerdotium habuisse exordiū in populo Dei, cùm ipse in scriptura sancta sacrificium Domino acceptum obtulisse legatur primus, Genesij. Vnde Augusti. ad Orosum scribens dicit, tria maxime iustitiae præconia in Abel fuisse comprobantur, virginitas scilicet sacerdotium, & martyrium; in quibus Christi figuram primus gessit. Sed in legescripturæ Aaron fuit initium, qui iubente Domino victimas obtulit sacerdotiales. c. cler. xxij. dist. Vnde vero

nomina

nomen ecclesiasticorum graduum sumatur, videbis in d.
e. clericos.

Dixi suprà in isto tractatu de potestate ecclesiastica, &
de plenissima potestate sacri summi Romani Pontificis, &
allegavi illam diuinam auctoritatem: Tu es Petrus, &
super hanc Petram ædificabo ecclesiam meam, &c. Ista
verba aurea, & plusquam gemmea refert beatus Gregor.
in c. præceptis. xij. distinct. Itaque Christus Dominus su-
per Petrum vniuersalem fundauit ecclesiam: & quatuor
modis verificatur prædicta conclusio, uno modo ratione
professionis fidei, qua præ cæteris Petrus Christum con-
fessus est dicens: Ego dico, quod tu es Christus filius Dei
viui: ut sit sensus, super petram, i. confessionem Petri, qua
dixit Christo: Tu es filius Dei viui, &c. fundauit ecclesia
vniuersalem. Et hoc modo beatus August. de verbis Do-
mini exponit illud Matth. xvij. Tu es Petrus, & super hanc
petram ædificabo ecclesiam, dicens: Tu es Petrus, à petra
dictus, quam confessus es, quam cognouisti, dicens: Tu es
Christus filius Dei viui: & super hanc petram, i. super me
ipsum filium Dei, ædificabo ecclesiam meam. Secundo
modo potest explanari dicta conclusio. I. quod in Petro
fuerit fundata ecclesia ratione primitatis confessionis fi-
dei, quia scilicet ipse fuit primus, qui in nationibus fidei
fundamenta posuit: & hanc rationem assignat B. Ambro-
sius: & habetur in c. fidelior. L distinct. vbi sic ait: Petra e-
nim dicitur scilicet Petrus, eo quod primus in nationibus
fidei fundamenta posuit. Tertio verificatur ista conclusio,
videlicet, quod in Petro est vniuersalis ecclesia fundata,
ratione scilicet magisterij, doctrinæ, veritatis, indeclina-
bilitatis, auctoritatis, de qua Christus ait Petro, Luc. xxij.
Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Et ad-
verte, quia post cœnam ante passionem Christus tradidit
ecclesiam Petro, ne quandiu Christus esset in sepulchro
desolata maneret, orbata capite, & pastore. Concessit es-
tim hanc prærogatiuam Christus Petro, & in Petro Apo-
stolice sedi, ut ipsa tanquam saxum immobile, totius cor-
poris Christiani compagm, molemque contineat, ut in-
quit Ambrosius. vnde Gregorius in registro ait: Quis
nesciat

nesciat sanctam ecclesiam in Apostolorum principis soliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit ex nomine, ut Petrus à petra vocaretur, cui veritatis voce dicitur: *Tibi dabo claves regni cælorum, cui rufum dicitur: Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, ut dixi. Quartus modo potest verificari prædicta conclusio, videlicet, quod super Petrum Christus vniuersalem ecclesiam fundauit, ratione scilicet originis sacerdotalis pontificatus, qui ab ipso Petro in novo testamento videtur habuisse originem, ut in d.c. in novo testamento. xxij. distincte dicenti: In novo testamento post Christum Dominum à Petro sacerdotalis cœpit ordo; ipsi enim primo datus est pontificatus in ecclesia Dei. Hic ergo ligandi atque soluendi potestatem primus accepit, primusq; ad fidem populum virtute sua prædicationis adduxit. Itaque super Petrum vniuersalem ecclesiam Christus dicitur ædificasse, quod ad illos, qui credunt in Christum; ecclesia enim hoc modo dicitur continuè ædificari, ut d. d. a. m. est.*

Sed est aduertendum, quod \neq solus Christus dicitur ⁵⁰ fundamentum ecclesie, sicut primarium, & maximum fundamentum, & a quo salus dependet totius ædificij. Petrus vero, sicut secundarium. Vel dicendum iuxta Iancum Thom. in expositione epistole ad Corinth. quod duplex est fundamentum; unum quidem, quod per se habet soliditatem, sicut rupis aliqua, supra quam ædificium constituitur. Et huius fundamento Christus comparatur: ipse enim est petra, de qua dicitur Matth. viij. Fundata enim erat supra firmam petram. Et de hoc dicit Apostolus in auctoritate præfata, quod fundamentum nemo aliud potest ponere, &c. Aliud autem est fundamentum, quod habet soliditatem non ex se, sed ex alio solido subiecto; sicut lapides, qui primo superponuntur petrae solidæ. Et hoc modo Apostoli dicuntur esse fundamentum ecclesie, quia ipsi primo super ædificati sunt iuxta Christum per fidem, & charitatem; & super eorum doctrinam alii ædificantur, Apost. ad Ephel. Super ædificati estis super fundamenta Apostolorum: inter quos beatus Petrus quanto singularius præ ceteris Christum confessus est, & regni cœlestis clavis.

clauibus donatus est; tanto excellentius præ cæteris Petri & fundamenti nomen, & honorem sortitus est. Itaq; cùm dicimus Petrum fundamentum ecclesiæ, non ea ratione ponimus, quasi dator sit gratiæ, (hoc enim modo dignitas fundamenti soli Christo conuenit) sed his rationibus, quæ supra assignatæ sunt à sanctis doctoribus. De hoc vide Cardina. sancti Sixti in c. præceptis Apostolicis, xij. dist. vbi notanter loquitur more suo. Et beati Petrus, & Paulus æquales fuerunt meritis, licet gradu differentes, ut in cap. beati Petrus, & Paulus, iij. q. viij. & præcellunt, & eminent inter vniuersos Apostolos.

Sed hic ad propositum nostrum aliqua de sacerdotio di
51 camus. Sacerdotium, t̄ quod fuit in lege naturæ, fuit ex humana institutione; ratio entm naturalis dictat, Deum esse colendum, & ei esse offerendum; vnde tunc primogeniti sacerdotes instituebantur, vel alij propria voluntate offerentes officium sacerdotis exercebant. Sed sacerdotium in lege naturæ erat imperfectum, quia gratia perficit
52 naturam. In lege naturæ t̄ initium sacerdotij Abel fuit, in
53 lege verò scripturæ Aaron, quanquam t̄ Melchisedech prior obtulit sacrificium, sed spontanea voluntate. Melchisedech non erat nomen proprium viri, sed dignitatis, quilibet enim Rex Hierusalem vocabatur Melchisedech, nos dicimus Melchisedech, Hebrei Melchisedech, vide in c. xiiij, Gen. & vide Caietanum in psalmo incipiente, Dixit Dominus Domino meo. Itaque Aaron obtulit victimas Domino eo iubente. Tertium sacerdotium est à Deo institutum, in lege Euangelica datum, & ordinatum ministerio Christi, qui fuit Deus, & homo. Et hoc est sacerdotium gratiæ, & sacerdotium perfectum; quod potest dici sacerdotium magnum in comparationem imperfecti, (vt dixi) quia gratia perficit naturam, & sacerdotium perfectum in comparationem sacerdotij legis Mosaicæ; quia illud erat sacerdotium figurativum: figura autem cessat
54 adueniente veritate. Itaque t̄ sacerdotium in lege Euangelica est sacerdotium verum, & perfectum; & sacerdos legis Euangelice est verus, & perfectus; ad ipsum enim pertinet sacrificium offerre pro peccatis populi, & orare pro

pro populo, & ipsius vota, & preces Deo offerre, & quinque sacramenta ministrare, per quae confertur gratia; quae omnia sanctificationem importat. Vnde sacerdos medium dicitur inter Deum, & populum. Sed hac autem sacerdotali dignitate comprehenditur omnis ecclesiasticus ordo: & dicemus, quod triplex est sacerdotium nouae legis, ^{ss} magnum, maius, simplicis presbyteri. Magnum dicitur, ut dixi, respectu sacerdotij legis naturae, & respectu sacerdotij legis scripturae. Sacerdotium maius est sacerdotium Episcoporum, tum quia in ipsis est ordo sacerdotalis, secundum quandam perfectionem: quia perfectum unum quodque dicitur, cum potest aliud sibi simile producere, quoniam ad eos pertinet dispensare sacramentum ordinis; tum etiam quia eis competit aliquae actiones, quae non possunt competere alijs sacerdotibus: sicut consecrare virgines, manus imponere, confirmare, &c. vnde si alij sacerdotes administrat quinq; sacramenta, ipsi administrat septem. Ita autem inaequalitates omni tempore videntur fuisse: nam apud gentiles secundum Isidorum in libro Ethymolog. minores sacerdotes dicebantur flamines, & maiores archiflamines. In veteri testamento Aaron erat maior sacerdos (ut diximus) sub quo erant filii eius minores sacerdotes ministrantes sub eo. In novo testamento Christus instituit maiores sacerdotes duodecim Apostolos, quibus succedunt Episcopi; & septuaginta duos discipulos, quibus succedunt sacerdotes. Et sacerdotium maximum est sacerdotium summi Pontificis, qui est vicarius Christi, & successor Petri, ut ex supradictis constat: & de sacro summo Pontifice multa diximus in isto primo cap. & in toto isto libro, & in cap. xv. Sed tex. in c. in illis. lxxx. distincte dicit ista verba: In illis vero ciuitatibus, in quibus olim apud ethnicos primi flamines eorum, atque primi legis doctores erant, Episcoporum primates, vel Patriarchas beatus Petrus ponit praecipit, qui reliquorū causas Episcoporum, & maiora negotia in fide agitarent. In illis autem, in quibus dudum apud praedictos ethnicos erant eorum Archiflamines, quos tum minores esse tenebant, quam memoratos primates, Archiepiscopos institui

præ-

præcepit. In singulis vero reliquis ciuitatibus singulos, & non plures Episcopos constitui præcepit, qui Episcoporum tantum vocabula fortarentur; quoniam neque inter ipsos Apostolos par fuit instituto, sed unus præfuit omnibus. Notate a tempore Petri esse limitatas prouincias: quod est notandum, facit etiam tex. in c. rogamus. xxiiij. q. j. & Apost. instituit Titum in Archiepiscopum Cretæ, ut in c. j. ad Titum. Et Timotheus erat primas in ecclesia Ephesina, & in tota illa prouincia, ut in c. iiij. ad Timotheum. Sed notabis etiam, quod beatus Augustinus in quodam sermone dicit: Petrum itaque fundatum ecclesiæ Dominus nominavit: & ideo digne hoc fundamentum colit ecclesia, super quod ecclesiæfici fundameti altitudo consurgit. Ipsi etiam sancti Apostoli quantumcunque essent a Christo immediate vocati, & instituti, communitemen approbatione recognoverunt Petrum ipsorum caput, principem, & magistrum, & per consequens totius ecclesiæ. Sibi enim soli dictum est in Ioanne: Tu vocaberis Cephas, qui licet Petrus interpretetur secundum unam linguam: tamen secundum aliam caput exponitur. Vnde statim assumpto Christo in calum Petrus, tanquam eius successor, ecclesiæ regere cœpit, dum ad complendum duodenarium numerum Apostolorum loco Iudeæ prævaricatoris ex verbis prophetæ alium instituit, & subrogari fecit. Ipse etiam in Ananiam, & Saphiram uxorem eius, tanquam princeps Apostolorum, mortis sententiam promulgavit, quia mentiri fuerat spiritui sancto. Ipse solus in Simonem Magum sententiam damnationis pronunciauit, licet non ei soli, sed omnibus communiter pecunia obtulisset. Quæ omnia & plura alia, quæ adduci possent, satis ostendunt, quod omnes alij Apostoli, & discipuli, licet a Christo immediate potestatem habuerint, Petrum tamen semper regnem cognoverunt in dominum, & magistrum. Itaque fuit typus ecclesiæ in Petro. Et ex omnibus colligitur quod Papa fuit in ecclesia habet plenitudinem potestatis; & vide doctrinam Cardinalem sancti Sixti in tractatu illo suo de auctoritate Papæ, cap. j. Sed non desunt, qui arguant Apostolos reliquos parem potestatem accepisse a Christo immediate.

date. Altera quidem opinio est dicentium, quod solus Petrus immediatè potestatem accepit à Domino: probat ex tex. in d. c. in novo testamento. xxj. distinct. vbi dicitur: Petro primo Pontificatus in ecclesia Dei datus est: in speciali autem intellige, quo ad potestatem ordinis, non sacerdotalem; hanc enim potestatem sacerdotalem constat habuisse omnes Apostolos immediatè à Christo in cœna dicente: Hæc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis, quo ad actum celebrandi missas: & post resurrectionem, quo ad actum absoluendi in sacramento pœnitentiæ: Accipite spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. Sed Episcopalem probant ex consecratione Iacobi & Pauli, ac Barnabæ. Iacobus enim ordinatus fuit Archiepiscopus Hierosolymitanus à Petro, Iacobo, & Ioanne. c. porro. lxvj. dist. sed dicit ibi gloss. quod dicti tres Apostoli visibili unctione consecrauerunt Iacobum; quia is prius erat inuisibiliter unctionus à Domino. Et dicunt, quod in cœna, vel per illa verba Ioan. xx. Sicut misit me pater, & ego mitto vos; accipite spiritum sanctum, &c. vt in d. c. in novo testamento dicitur; cæteri Apostoli cum Petro parem honorem, & potestatem accepterunt, & in eorum loco surrexerunt Episcopi. Et concludunt, quod Petrus, & Ioannes, & Iacobus intronizaverunt Iacobum ad administrationem certi loci; prius enim erat Episcopus sine titulo certo. Sed non possumus negare, quod Apostoli, in quantum Apostoli, omnes fuerint æquales: vnde Cardinalis sancti Sixti in d. suo tractatu, c. iij. dicit: Apostoli inter se possunt comparari dupli- 58 citer, primo in quantum Apostoli, & sic omnes fuerunt æquales: alio modo in quantum oves Christi ab eo hic corporali conuersatione separatae, & sic Petrus solus est pistor, & reliqui Apostoli oves sub illius cura.

Sed ex supradictis in toto isto capitulo facile est vide-
re, quod Apostoli, in quantum Apostoli, habuerunt potes-
tatem ordinis, & iurisdictionis immediatè ab ipso Domi-
no nostro Iesu Christo, iuxta illud Ioan. xx. sicut misit me
pater, & ego mitto vos: & Matth. x. & Marci iij. & Luc.
vj. & ad Galat. j. Paulus probat se Apostolum, quia neque

ab hominibus, neque ab homine tam mittente, quam decente est Apostolus. Quomodo autem verificari possunt hæc duo simul, quod. i. omnes fuerint pares in authoritate gubernandi ecclesiam, atque à Iesu Christo immediate eam habuerint; & quod Petrus solus fuerit institutus pastor vniuersalis ecclesiæ, & maior authoritate super alios Apostolos. Sed modus varius dandi, & accipiendi potestatem clarificat veritatem: in Petro enim, & à Petro inchoatur omnis ecclesiæ potestas, & derivatur in totam ecclesiam via ordinaria. Et sic ecclesia vna sub vno tanto capite, Petro scilicet. Erhabent Apostoli omnes immediate à Christo potestatem ordinis, & iurisdictionis, habentes ex gratia præueniente. Et, ut clarius elucescant dicta, scito † quinque esse differentias inter potestatem Petri, & aliorum Apostolorum. Prima est in modo dandi, & accipiendi; quia Petro data est ordinariæ: Apostolis alijs autem ex speciali gratia, ut dictum est. Secunda est in officio, & sequitur ex prima, quia Petrus factus est vicarius generalis Christi: alijs vero Apostoli facti sunt legati, seu delegati, iuxta illud Pauli: legatione pro Christo fungimur. Itē ad Ephes. legatione fungor in cathena ista. Tertia est in obiecto potestatis, quia aliorum potestas iurisdictionis non erat supra se inuicem, sed super alios: Petri vero potestas erat & super alios, & super ipsos reliquos Apostolos, dicente sibi soli Christo: Pasce oves meas; in quarum numero sine dubio erant Apostoli: Vbi Chrysostomus dicit in persona Christi ad Petrum: Loco mei præpositus es, & caput fratrum tuorum. Quarta in perpetuitate potestatis, quia potestas aliorum Apostolorum finienda erat; quoniam data est eis in personis proprijs, pro solis personis proprijs, & non pro eorum successoribus: Petri vero potestas usque ad consummationem perseverat: quia data est sibi in persona propria, non solum pro seipso, sed & pro omnibus successoribus suis: quod sancti docto. exprimit sub alijs verbis dicendo, quod data est potestas Petro in persona ecclesiæ. Et ex hac differentia oritur, quod nullus est successor Ioannis, aut Iacobi, nec etiam Pauli Apostoli in authoritate Apostolatus vniuersalis gubernationis ecclesiæ,

siæ, sicut Apostoli gubernant vbiq[ue]: sed succedunt tandem in potestate ordinis, & regiminis vnius certæ ecclesiæ, vt hodie succedunt: sed solius Petri successor est, & dicitur Papa, vt patet in toto isto capitulo. Ideo benè distinx. in d.c. in nouo testamento. xxij. distinct. quod Episcopi succedunt in loco Apostolorum Christi. Quinta est in ipsa essentia potestatis, quia authoritas communiter data Apostolis fuit velut potentia exequitius: vnde à sancto Tho. vocatura authoritas gubernandi. Authoritas vero data soli Petro, quem factus est Papa, dicente Christo: Pasce oves meas, est potentia preceptiva: & propterea vocatur à sancto Tho. authoritas regiminis. Propter quod dixit sanctus Tho. Paulus fuit par Petro in executione, non in authoritate regiminis: ad Galatas cap. ij. & ad Corinth. xij. vide etiam sanctum Thom. Dedit enim Salvator omnibus Apostolis, vt exequi possent in eis, ad quos mittabantur, omnia, quæ poterat exequi Petrus; puta institutio ecclesiæ, & Episcopos, docere, excommunicare: Petro autem absolute dedit potestatem omnium. & sic Paulus aliquo modo. i. executione erat par Petro, quantum ad defensionem fidei. Et vt benè intelligas, aduerte. Episcopi habent officium prædicandi, & fratres prædicatores etiam habent officium prædicandi, cùm ad hoc instituti sint, sed differenter: quia Episcopi ex propria authoritate ordinaria hoc faciunt, fratres vero prædicatores authoritate Papæ delegant eos in officium hanc prædicationis exercendum potestatem habent. de hoc videbis Cardinalem sancti Sixti in d. cap. iiij. & in c. iiij. Et Christus est caput ecclesie, ad Ephesios cap. primo. & Petrus caput, vt vicarius Christi: & Papa eti[us] caput, vt vicarius Christi; & sic pro uno tantum capite reputantur. Notate benè omnialisto capitulo contenta, quia gemina, & aurea sunt, & fundamentum totius sacræ paginæ, & totius sacri iuris pontificij.

Dixi superius, quod ecclesiæ vniuersali sint claves dæ. Nunc notate veram intelligētiā, quia verus intellectus est, quod vniuersali ecclesiæ dæ sunt claves, non in omnibus membris eius, sed in aliquibus membris eius tan-

tum: & plenitudo potestatis data est illi in uno membra
tantum, sed principali, quod est caput in corpore, & est Ro-
man. Pont. Et iste est verus, & catholicus sensus, & quem
habent sancti doctores, cum dicunt claves datas esse uni-
uersali ecclesiae. Vnde de potestate ligandi, & soluendi pec-
cata dicit beatus Ambros. libro de poenitentia, quod ius li-
gandi, & soluendi solis sacerdotibus est permisum. Et B.
Hieron. dicit, & habetur in glo. Matth. xvij. quod datæ sunt
claves omni ecclesie in Episcopis, & presbyteris. De po-
testatis vero plenitudine dicunt sancti doctores, quos su-
62 pra induximus, quod f. soli Petro data sit, & in eo Ro. Pon.
eius successor.

63 Pro cuius intellectus pleniori notitia est sciendum,
quod potestas clavium, ut colligitur ex Apostolo tam j. ad
Cor. xij. quam ad Eph. iiiij. ponitur inter gratias gratis da-
tas, quas Christus dedit corpori ecclesiae, vnde ait: Dedit
quosdam pastores, &c. gratiae autem gratis datæ non sunt
ita datæ corpori ecclesiae, quod omnibus ecclesie mem-
bris sint distributæ, sed quibusdam tantum aliquæ, & alijs
aliæ. vnde ait Apostolus j. ad Cor. xij. Divisiones gratia-
rum sunt, idem autem spiritus: Vbi dicit gl. gratias hic ap-
pellat diuersos gradus, & ordines, qui sunt in officijs ec-
clesiae. Et inquit Apostolus: Posuit quidem Deus quosdam
in ecclesia, primum apostolos, secundo prophetas, tertio
doctores, deinde virtutes, & exinde gratias curationum
opitulantes, gubernationes, genera linguarum: nunquid
enim omnes Apostoli? nunquid omnes prophetæ? nun-
quid omnes doctores? nunquid omnes virtutes? nunquid
omnes habent gratiam curationum? nunquid omnes lin-
guis loquuntur? nunquid omnes interpretantur? hæc A-
postolus. q. d. non. Et ad Rom. xij. postquam dixit: Multi
vnum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius
membra; sequitur: Habentes donationes secundum
gratiam, quæ data est nobis, differentes, sive prophetiam
secundum rationem fidei, sive ministerium in ministran-
do, sive qui docet in doctrina, &c. Ex quibus verbis Apo-
stoli manifestum habetur, quod huiusmodi gratiae non in-
funduntur, nec sunt singulis membris ecclesie corporis

COMITI

communes, sed infundūtur singularibus membris corporis particulatim, non aut vniuersitati, aut communitati membrorum. Nullus enim doctus ignorat, quod talium gratiarum subiectum capax esse non potest ipsa communitas. Præterea notandum est, quod propter vnitatem ipsorum membrorum in ipso corpore ecclesiæ ipsum corpus ecclesiæ dicitur sèpè recipere, habere, & exercere, sive operari, quæ officialia membra sua, vel aliquod etiam vnum membrorum recipit, habet, aut operatur: licet illud tale conuenerire non possit toti vniuersitati membrorum, nec propriè veraciter possit dici de ea, sed tantum per figuram synecdochen nominando totum à parte, sicut in corpore naturali hominis exemplum est manifestum: homo enim christus dicitur, vel caluus, licet caluities, & crispidudo vni tantum membro hominis. f. capiti insint. Ita similiter repe ritur in corporibus alijs per similitudinem dictum: plura nanque attribuuntur vni populo, licet toti non conueniat, sed tantum aliquibus illius populi. vnde glo. ordinaria super illud Apost. j. ad Corinth. x. Sedit populus mandu care, dicit sic: Populus, i. quidam de populo, totum pro parte ponit. Sic in proposito propter vnitatem in corpore ecclesiæ multa, quæ quibusdam tantum conueniunt, attributa leguntur iphi toti corpori ecclesiæ, vt potestas ministerialis clauium ligandi, & soluendi à peccatis, quæ solis sacerdotibus conuenit, & in quibus subiectuè, & dispensatiuè esse potest, dicitur ecclesiæ data, cuius membra sunt ipsi sacerdotes. vnde Ambros. vbi supra dicit: Ius ligandi, & soluendi habet ecclesia, quæ veros habet sacerdotes: & similiter de alijs actibus. Vnde Archidiaconus super illud, Ecclesiæ charitas, d e consec. dist. iiiij. dicit: Ecclesia dicitur facere, quod eius ministri faciunt secundum instituta: puta paruulos baptismō offorre, baptizare, peccata dimittere. hæc ille. Propter præfaram etiam vnitatem corporis mystici non solum dicitur ecclesia habere illud, quod singulariter prælati in ecclesia habent, sicut claves, & plenitatem potestatis, quam solus Papa habet; sed etiam quod Christus principale ipsius ecclesiæ caput habet. vnde beatus August. tractans illud Apoc. ij. Qui vicerit, &

C 3 fer.

seruauerit opera mea vsq; ad finem, dabo potestatē ei super gentes, & reget eas in virga ferrea, & vt vas figuli commi- nuentur, sic & ego accepi à patre meo; dicit: Sic in Chri- sto habet ecclesia hanc potestatē: sicut dicit Apostolus, Cum illo omnia nobis donauit. Vbi considerandum mul- tum ytiliter venit ad vitandos multos errores, quod cùm aliqua legantur attributa ecclesiæ, est aduertendum re- spectu quorum, vel respectu cuius illa talia attribuantur ei: cùm non omnia omnibus conueniant, sed quædam quibusdam, quædam alijs, & quædam vni; alias faciliter quis possit errare. Cuius considerationis defectus videatur nobis, quod fuerit causa aduersarijs multorum errorum: vnde valde conuenienter venit hoc loco notanda illa re- gula, quæ ponitur in glo. Psalm. xvij. quæ originaliter est beati Augus. dicens: Attende regulam unitatis capit, & corporis, quasi enim vna persona est caput, & corpus, ideoque vna voce vtitur caput cum membris: licet ea, quæ dicunt, ad diuersa referantur: quædam enim soli ca- piti conueniunt, quædam solis membris, quædam capiti, & membris. Item quæ membris conueniunt, quædam præ- teritis, quædam præsentibus, quædam futuris, quædam perfectis, quædam imperfectis conueniunt; & tamen in tanta diuersitate vna vox est, & quasi vna persona loqui vi- detur. hæc glo. Ex quibus omnibus manifestè patet, qua- liter intelligendæ veniant omnes authoritates sanctorum dicentes, quod ecclesiæ catholicæ datæ sunt claves: quia non quidem in ipsa tota communitate, sive multitudine membrorum, sed in aliquibus tantum. s. in principalibus, vt in Episcopis, & presbyteris, vt ait Hieron. & in istis, vt singularibus, non vt collegio: quoniam (sicut apertissimè monstratum est) in communitate, sive vniuersitate non potest esse subiectiæ, nec dispensatiæ potestas ligandi, & soluendi à peccatis: de qua authoritates sanctorum maxi- mè loquuntur, vt patet ex ipsa litera. de hoc videbis Car- dinalem doctrinam sancti Sixti in sua summa, in titulo lxxij. libro secundo.

QVOD